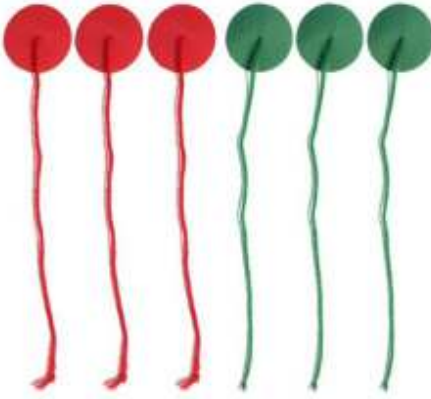

Yelken Tüyleri

Ahmet Çelenoğlu

Yelken ile seyirde en iyi sonucu iyi trim edersek alırız. Yelkenleri iyi trim edebilmenin yolu öncelikle rüzgar yönünü belirlememizden geçerse de yelkenin rüzgarı doğru alıp almadığının en iyi göstergesi yelken tüyleridir. Bu tüyler eskiden bir yün parçasının yelken kumaşından geçirilmesi ve iki taraftan düğümlenmesi ile yapılırdı, şimdi ise genellikle iki değişik renkte (genellikle kırmızı ve yeşil) yelkene kendinden yapışan parçalarla balon yelkeni kumaşından yapılıyor.

Trim sırasına göre önce genovaya bakalım. Üç adet iskele tarafı için üç adet de sancak tarafı için tüye ihtiyacımız olacak. Seyir ışıklarının rengine uygun şekilde doğru renkteki tüyleri doğru tarafta kullanabilirsiniz. Aslında yelken renginde olmayan ve kolaylıkla ayıredilebilecek her renk olur.

Yelkenin orsa yakasını dörde katlayın. Kat yerleri tüylerin bağlanacağı yerleri kabaca gösterir. Orsa yakasından yaklaşık 15-20 cm içeri doğru bu kat yerlerine iskele ve sancakta çift olarak yapıştıracaksınız. İşaretlenen yerler çok hassas değildir, biraz aşağıda veya yukarıda olabilir. Kat yerlerine veya yapıştırdığımızda tüylerin ucunun ulaşabileceği yere yelken

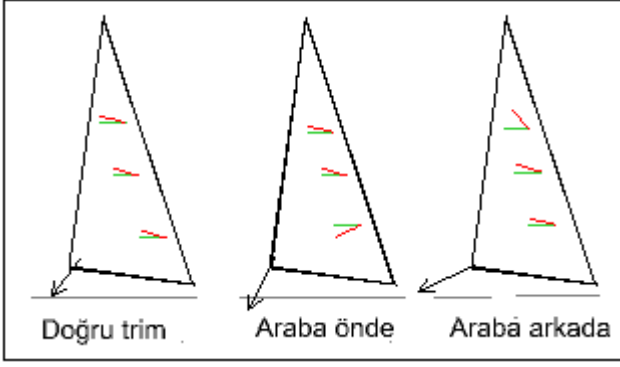
dikiş geliyorsa aşağı veya yukarı kaydırarak yerini değiştirebilirsiniz. Amacımız tüyleri dümeden görebilmektir. Otururken veya ayakta iken yelkenin göremediğiniz yerleri varsa oralara tüy yapıştırmayın, biraz daha yukarı veya aşağı yapıştırın. Yine amacımız görmek olduğuna göre rüzgar altı tüylerin gölgelerini göreceğiz, bu nedenle iskele ve sancak tüyelerini aynı yüksekliğe yapıştırmayın. Bir taraftaki tüyler diğerine göre 5-15 cm yüksekte olsun.

Her ne kadar sarma genovalar için sararak küçültmek önerilmezse de sert havada genovayı bir kaç tur sarmanın faydalı olacağına inanımız çoktur. Aslında sardıça genovanın şekli bozulur ve aşırı torlanır, alan olarak azaltığımız etki torlanma nedeni ile fazlası ile geri döner. Bu nedenle genova %10 kadar sarılarak küçültülebilir. Ne kadar sardığımızı dikkate alarak, sardığımız kadarın 20-30 cm uzağına ikinci bir sıra tüy ekleyebilirsiniz, böylece genovayı küçülttüğünüzde kullanabileceğiniz

ikinci bir takım tüyünüz olur. Bu tüyleri ilk taktığımız tüylerden biraz daha geriye takmamızın nedeni sarma ile kalınlaşan bölgenin yaratacağı anaforlardan kurtulmaktır.

Ana yelkende ise tüylerin yeri güngörmez yakasıdır. Burada istediğiniz renk tüy kullanabilirsiniz. Rüzgarla beraber yelkenden uzaklaşacakları için yelken görüntülerini engellemez. Yine yelkeninin bu sefer güngörmez yakasını dörde katlayıp tüyleri bu yakanın ucuna yapıştıracağız. Üç adet tüy $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ mesafede takılmış olacak. Genellikle bu noktalar balenlerin bulunduğu yerlerdir. Tüyleri doğrudan balen cebinin başladığı yere de takabilirsiniz.

Tüyleri takmak birinci aşama idi. Şimdi görevlerini nasıl yerine getirdiklerine bakalım. Önce genova trimi ile başlayalım. Tüyer en güzel orsa ve apaz seyirlerinde çalışır. Teknenizi bu seyir rotalarından birine sokun ve aynı yönde seyretmeye özen gösterin. Rüzgaraltı ve rüzgar üstü tüyer suya paralel olarak uçmalıdır. Öncelikle ortadaki tüye bakın ve onu trim etmeye çalışın. Her ikisi de denize paralel olmalıdır. Eğer rüzgarüstü tüy uçuşmuyorsa iskotanızı gerin, rüzgaraltı tüy boştaysa

iskotanızı boşlayın. Şimdi her iki tarafındaki tüyer düzgün uçuşuyorsa üstteki ve alttaki tüye dikkatinizi verin. Bu tüyer de düzgün uçuşmalıdır. Üstteki rüzgarüstü tüy aşağı sarkıyorsa yelken arabasını biraz başa çekin, tüyer uçuşuncaya kadar ayarınızı yapın. Eğer rüzgaraltı tüy uçuşmuyorsa iskota arabasını biraz kıça çekin. Arabanın yerini değiştirerek tüm yelkenin uygun rüzgar almasını sağlayabilirsiniz. İskotanızı gererek veya boşlayarak, yelken arabasını başa veya kıça kaydırarak tüm tüyerin denize paralel uçuşmasını sağlayın. Tüm tüyer paralel uçuşuyorsa triminiz iyi hale gelmiştir. Bilinenin aksine iskotayı aşırı kasmak yelkenin verimini azaltır, iskotanızı yavaş yavaş koyvererek rüzgarüstü tüyerin zaman zaman boşlamasını sağlayın. Bu şekilde genovanızdan azami verimi alırsınız.

Ana yelken trimi için tüyer uçuşurken yelkenle aynı yönde olmalıdır. Tüyer, rüzgaraltına düşüyorsa iskotayı boşlamak gerekir, tüyer rüzgar üstüne dönüyorsa iskotayı germek (boşunu almak) gerekir. Aynı genovada olduğu gibi tüm tüyer suya paralel ve yelkenle aynı yönde olmalıdır. Üst tüy rüzgar altına düşüyorsa ana yelken arabasını rüzgar üstüne çekip yelkene büküm vermek gerekir, eğer rüzgarüstünde ise arabayı rüzgaraltına kaydırmak gerekir. Ana yelken trimini doğru yapabilmek için balançına boş olmalıdır. Kasılı bir balançına bumbayı yukarı kaldırarak, yelkenin bükülmesine yol açar. Bir çok teknede pupa palangası standart hale geldi. Pupa palangası bumbayı altından direğe bağlayan palanga sistemidir. Pupa seyirinde bumbanın yukarı klakmasını engellemek için yapılmıştır. Bir çok yelkenci pupa palangasını yelken bükümünü kontrol etmek için kullanır. İskota arabasının yerini değiştirmeden pupa palangası yardımı ile bumbayı aşağı basır veya boş bırakabilirsiniz ama bu palanganın adından da anlaşılacağı gibi amacı pupa seyirinde kullanmaktır. Geniş açılı seyirlerde iskota arabasının rüzgar altına kaydırılması bumbayı aşağı çekmek için yeterli açı sağlamaz bu nedenle pupa palangası ile bumba aşağı basılır. Orsa ve apaz seyirlerde bumbanın dikey kontrolü iskota arabasının rüzgar üstü veya altına kaydırılarak yapılmalı, balançına halatı ve pupa palangası boşta olmalıdır. Bumba sadece yelken tarafından taşınmalı ve ayarı iskota arabası yeri ve iskota ile yapılmalıdır.

Gezi yelkencilerinin çoğunluğu rüzgarı sadece keyif için kullanır, onlar için rüzgardan azami ölçüde faydalanmak önem arzetmez. Bir çok seyirlerini motor ile yaparlar ve yelkeni motorun yedeği gibi görürler. Yelken bir yelkenli teknenin asıl götürücü gücüdür. İyi trim edilmiş bir yelkenle motorla gidebileceğinizden çok daha hızlı ve stabil bir şekilde seyredersiniz. Trimi iyi yapılmış bir yelken pırpırlamaz ve bu nedenle daha az aşınır. Hafif havalarda bile iyi bir trimle yeterli hızla gidebilirsiniz bu da sizi motor gürültüsünden korur.

